

Koe-Kompas voorspelt de toekomst

Yvette van der Hall, dierenarts van de praktijk Westwoud, is erg enthousiast over het meetinstrument Koe-Kompas. Zij werkt er sinds een jaar mee op en ziet positieve resultaten op melkveebedrijven. "Met dit hulpmiddel kunnen we als het ware meten hoe het in de toekomst gaat worden op het melkveebedrijf." Wat wordt er dan gemeten en hoe kan de melkveehouder daar zijn voordeel mee doen?

ja waar. De veehouder kan het instrument gebruiken om zijn bedrijfsvoering te verbeteren op het terrein van diergezondheid, voedselveiligheid en dierenwelzijn.

Managementtool

Koe-Kompas toont het risicoprofiel van

een melkveebedrijf. De dierenarts en de veehouder lopen zo'n dertig risicopunten na op het bedrijf. Al deze punten hebben invloed op de melk kwaliteit. Ze zijn verdeeld over zes groepen, namelijk melken, voeding en water, huisvesting, dierenwelzijn, werkrouines en het voorkomen van

dierziektes. Ieder meetpunt scoort op een schaal van 1 tot 5, waarbij het getal 5 'risico-arm' betekent en het cijfer 1 'risicovol'. Het kompas is een managementtool voor de veehouder, een sturingsinstrument voor de dierenarts en een kwaliteitsborging voor de consument. Vanuit het Koe-Kompas maakt

FRANK DE VRIES

Coöperatie Cono Kaasmakers uit Westbeemster gebruikt het meetinstrument Koe-Kompas om inzicht te krijgen in de risico's die het melk produceren met zich meebrengt. Binnen haar duurzaamheidsprogramma Caring Dairy is de coöperatie er in 2008 mee begonnen. Op dit moment doen ongeveer 140 van de 500 toeleverende melkveehouders van Cono eraan mee, samen met dertig dierenartsen. De kosten voor het afnemen van het programma Koe-Kompas worden betaald door de veehouder en Cono biedt daarin een tegemoetkoming. Woordvoester Corine Croft van Cono vertelt dat de meeste veehouders erg enthousiast zijn over het programma. "Het biedt hen een goed inzicht in dierenwelzijn, diergezondheid en melkroutine." Het Koe-Kompas zorgt, samen met de adviezen van de dierenarts, voor aanpassingen op het bedrijf. Een apart rantsoen voor droge koeien, het aanpassen van de watervoorziening en het frequenter aanschuiven van mest op de roosters zijn hier voorbeelden van. Maar ook aanpassingen aan de afkalfstal worden wel gedaan na toepassing van Koe-Kompas, aldus Croft.

Aanleiding voor de introductie van het Koe-Kompas was de samenwerking tussen Cono en de ijsmakers van Ben & Jerry's. Met Koe-Kompas kun je als dierenarts en veehouder voorspellingen doen. Het geeft aan of er in de toekomst dingen fout kunnen gaan in de productie van melk, en zo

FOTO: FRANK DE VRIES

Melkveebedrijf Dekker

FOTO: FRANK DE VRIES

Op het melkveebedrijf van Mirjam Dekker worden 75 melkkoeien gemolken. Vandaag vindt, samen met de dierenarts, een eerste analyse plaats voor Koe-Kompas.

Mirjam Dekker (links) en dierenarts Yvette van der Hall beoordelen de kuil.

dierenarts Van der Hall het bedrijfsgezondheidsplan. Zij heeft inmiddels ruim twintig melkveebedrijven geanalyseerd met Koe-Kompas.

De beoordeling in de praktijk

Melkveehouder Mirjam Dekker uit Schellinkhout heeft een bedrijf met 75 melkkoeien en een melkquotum van 660.000 kg. Vandaag gaat ze samen met haar dierenarts Van der Hall haar eerste Koe-Kompas-analyse doen. Tot nu toe kreeg Dekker vier keer per jaar een bedrijfsbezoek van haar dierenarts in het kader van het wettelijk verplichte periodieke bedrijfsbezoek (PBB). Van der Hall geeft aan dat dit systeem van het PBB zich uitsluitend richt op het verleden van het bedrijf. "En daar zijn we veel minder in geïnteresseerd; we willen voorspellingen over de toekomst doen." Er zijn jaarlijks nog steeds vier handtekeningen nodig. Dat betekent op dit bedrijf concreet twee keer een PBB, een keer een Koe-Kompasonderzoek en een keer de evaluatie van het Koe-Kompas. We starten de rondgang op het bedrijf van Dekker in het tanklokaal en de melkstal. We beoordelen de reinheid en het melksysteem. De veehouder had zelf al enkele parameters ingevuld. Daarna lopen we naar de stal en voergang. Een deel van de

koeien staat nog binnen. Het voer, ook de kuilen buiten, wordt beoordeeld. Een grote thermometer wordt door Van der Hall in de kuilen gedrukt om eventuele broei te meten. Ook het drinkwater wordt gecontroleerd. De score voor voeding en water staat op 2,4. Van der Hall: "De kuil wordt netjes uitgekuild en is niet te hoog,

van groot belang voor de koeien en voor de veehouder. Het valt Van der Hall op dat er op het erf geen scheiding is tussen de voer- en de mestlijnen. "Hopelijk kunnen we daar in de nieuwe situatie wel in voorzien," zegt Dekker. Zij heeft al nieuwbouwpunten, maar wanneer en hoe is nog niet duidelijk. Van der Hall: "We houden ook

'Looplijnen zijn mijn ding'

Doordat de kuil niet in een sleufsilos ligt, is er onvoldoende aangedrukt, zodat in de jongveekuilen broei is ontstaan. Datzelfde is gebeurd aan de kopse kanten van de kuil voor de melkkoeien. Verder viel op dat er onvoldoende drinkbakken zijn voor de melkkoeien en droge koeien. Hoewel het water van goede kwaliteit is, was een drinkbak smerig." Van der Hall adviseert dagelijks de drinkbakken na te lopen omdat vuile bakken risicovol zijn voor de gezondheid van de koeien.

De looplijnen van de koeien worden beoordeeld als onderdeel van het onderwerp Werkroutine. "Looplijnen zijn echt mijn ding", zegt Van der Hall. Efficiëntie is

niet van te smalle gangen, want dat geeft onrust en opstoppingen in de stal." Tot slot lopen we de wei in en beoordelen het gras, de watervoorziening en de koeien. De conditie van de koeien en de mest zijn goed te beoordelen. De koeien zien er goed uit en ze hebben ruim water en gras ter beschikking.

Dierziektes

Voor dit onderwerp worden diverse aandoeningen onder de loep genomen. Het gaat dan met name om het voorkomen van ziektes, zoals mastitis, klauwaandoeningen, witvuilen en stofwisselingsstoornissen. Op dit bedrijf worden deze ziektes nauwelijks gezien.

De spin

Als alle dertig punten zijn langsgelopen en beoordeeld met een cijfer van 1 tot 5, zijn we klaar met het bedrijfsbezoek. Dierenarts Van der Hall gaat nu thuis de punten uitwerken tot een rapport. Daarbij wordt het risicoprofiel van het bedrijf in een figuur getoond. Deze figuur wordt 'spin' of ook wel hexagram genoemd. De zes hoeken van het hexagram staan voor de zes beoordeelde groepen. Een hoog cijfer, risicoarm dus, toont op papier een grotere spin dan een stal met meer risico's.

In de rapportage naar de veehouder staan de scores per onderdeel vermeld. Bij die scores wordt uitleg gegeven over de mogelijke risico's. Het laatste onderdeel van het rapport geeft tips en mogelijkheden aan om de afzonderlijke onderdelen te verbeteren. §

Het hexagram ofwel de 'spin'

Het risicoprofiel van een melkveebedrijf wordt in het hexagram visueel gemaakt. Hoe groter de 'spin', des te risicoarmer het bedrijf is.

